

інших. Особливого значення розвиток самоприйняття набуває в підлітковому віці, коли активно формується самосвідомість особистості, виробляється власна незалежна система еталонів самоствалення, а також провідною діяльністю стає спілкування з однолітками. Через спілкування відбувається засвоєння моральних норм, освоюється система моральних цінностей. Старшокласникам властива висока комунікативна толерантність, тобто серед «своїх» вони представляються як досить врівноважені, передбачувані у своїх відносинах до партнерів.

Для дослідження зв'язку самоприйняття з комунікативними характеристиками у старшокласників нами було проведено емпіричне дослідження з використанням наступних методик: тесту самоствалення В. Століна, С. Пантелєєва, методика діагностики комунікативної установки В. Бойко, методика діагностики комунікативної толерантності В. Бойко (отримані показники самоприйняття, рівня самооцінки, як складової самоприйняття, комунікативної установки і толерантності). Таким чином, було виявлено, що більшість респондентів мають адекватну самооцінку, середній рівень самоприйняття, загальний показник комунікативної установки, що відповідає нормі, і високі показники комунікативної толерантності, тобто старшокласники налаштовані позитивно на спілкування, вміють вислухати співрозмовника, толерантно ставляться до інших.

У результаті кореляційного аналізу було знайдено значущі кореляції між зазначеними показниками, що пояснюється наступним чином: якщо старшокласники мають адекватну самооцінку, приймають себе такими, якими вони є, то вони прагнуть до взаємодії з іншими. У цьому випадку вони є дуже толерантними по відношенню до інших, у них відсутня відкрита жорстокість до інших, немає потреби когось образити і довести свій високий статус. Вони проявляють гнучкість у спілкуванні з різними типами людей, вміють вислухати та підтримати розмову. Вони виявляють себе як цікаві співрозмовники, приймають індивідуальність інших, готові прийти на допомогу, але без нав'язливої затиї.

*Науковий керівник: Помиткіна Л.В.,
д-р психол. наук, професор*

УДК 159.955.5 (043.2)

Фесюк І.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ РАЦІОНАЛЬНИХ ТА ІРРАЦІОНАЛЬНИХ СУДЖЕНЬ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ОСОБИСТІСТЮ

Специфіка сучасної суспільної ситуації, її складність і напруженість створюють умови, в яких людина досить часто піддається певним впливам,

які заважають їй прийняти рішення. Сучасні дослідження розкривають особливості раціональних суджень та прийняття рішення, як усвідомлену, цілеспрямовану розумову діяльність. Деякі завдання людьми вирішуються дуже швидко, майже автоматично, тому що з ними вони стикаються постійно. Але є і завдання, що вимагають реконструювання і проникливості. Тема дослідження раціональних суджень та прийняття рішення розроблена в психології багатьма дослідниками, існує навіть теорія раціонального прийняття рішення (Р. Нозік, Р. Талер, Д. Канеман, П. Глімчер). Проте науковцями майже не піднімалось питання про те, як відбувається сам процес прийняття раціональних рішень. Тому актуальною залишається проблема точного вибору рішень людиною за допомогою раціональних суджень.

За Альбертом Еллісом кожна людина народжується з певним потенціалом, який має дві сторони: раціональну та ірраціональну. Ірраціональна поведінка орієнтована на досягнення цілей без попередньої оцінки ситуації та своїх можливостей. Ірраціональні судження призводять до виникнення проблем в емоційній і поведінковій сферах індивіда. На відміно, від раціональності в даному випадку ірраціональною людиною прийнято вважати ту, яка в більшості випадків сприймає навколишню дійсність і моделює рішення поза логічним його обґрунтуванням. За рядом ознак можна відрізнити раціональне судження від ірраціонального. Характеристики ірраціонального судження такі: вони неістинні, не відповідають реальності ні кількісно, ні якісно, категоричні і, нарешті, не сприяють правильному прийнятті рішень.

Серед перших засновників теорії прийняття рішення відзначаються Платон і Аристотель, які вважали, що здатність приймати рішення відрізняє людей від тварин. Найбільш значущими фігурами серед засновників теорії прийняття рішень вважаються І. Лойола та особливо Б. Франклін, які розуміли під прийняттям рішення розгляд людиною певних альтернатив і вибір найкращої з них. На перший погляд, теорія прийняття рішень являє собою досить просту річ. Особи, які приймають рішення, керуючись деякими критеріями, здійснюють вибір між різними альтернативами, як правило, описуючи їх певними логічними, раціональними, на їх думку, судженнями. Але, зрозуміло, на цьому шляху людина зустрічається з багатьма проблемами. Так, наприклад, досить часто у осіб, що приймають рішення, залишаються неясності щодо вибору критеріїв та раціональності тих чи інших альтернатив під час прийняття рішення. Тобто, сам процес прийняття рішення, як уже зазначалося, різко ускладнюється в умовах ризику і невизначеності, тобто тоді, коли індивіду доводиться оперувати раціональними чи ірраціональними судженнями, частина з яких можливо придумується самим суб'єктом чи нав'язується з зовнішнього світу.

Отже, раціональне життя базується на мисленні, почуттях і поведінці, які у взаємодії сприяють правильному вибору альтернативи рішень. У свою чергу, коли людина проявляє нераціональність мислення, нераціональність почуттів та нераціональність поведінки, хоча б один із компонентів, то це перешкоджає правильності вибору. Тому людині необхідно свідомо регулювати свої ірраціональні переконання, розуміючи і усвідомлюючи їх вплив на свою поведінку, емоційний стан і, врешті-решт, на продуктивність прийняття рішення. Виходить, раціональні та ірраціональні судження у житті людини, проявляються на мисленевому, емоційному та поведінковому рівнях та втілюються у прийнятті відповідного рішення. Саме тому нами планується провести емпіричне дослідження не тільки раціональних установок, але й ірраціональних установок, оскільки важливо дослідити та порівняти особливості мисленевої, емоційної та поведінкової сфер особистості.

*Науковий керівник: Назарук О.М.,
канд. психол. наук, доцент*

УДК 159.955:656.7.071.1 (043.2)

Хаустова В.С.

Національний авіаційний університет, Київ

ОСОБЛИВОСТІ МИСЛЕННЄВИХ ПРОЦЕСІВ ІНЖЕНЕРІВ-АВІАКОНСТРУКТОРІВ

У сучасному світі безперервного удосконалення та створення новітніх технологій значно зростають вимоги до професіонала в галузі конструювання техніки. У фокусі уваги психологів постають питання ключових компетенцій фахівців-розробників. Конкурентоспроможними є фахівці, здатні знаходити нові оригінальні вирішення технічних завдань, поєднуючи творчість із планом практичної реалізації своїх ідей.

Інженер-авіаконструктор – інженерна спеціальність, чия діяльність необхідна для розробки і створення повітряного судна (літака) з продуктів і ресурсів існуючого матеріального виробництва. Останнім часом у багатьох компаніях конструкторами стали називати також розробників електросхем.

Успішна і творча діяльність професіонального інженера передбачає наявність технічного мислення. Вперше термін «технічне мислення» був введений П. К. Енгельмейером в роботі «Філософія техніки». Технічне мислення в сучасних публікаціях визначається як психічний процес опосередкованого і узагальненого відображення технічної дійсності, завдяки якому людина відображає істотні ознаки і зв'язку технічних